

Belastingen - komt het belastingkantoor twee keer afrekenen?

Wie tussen twee EU-landen pendelt, beweegt zich in twee belastingstelsels. De inning van belastingen is een soevereine taak van de lidstaten. Dit heeft zich historisch heel anders ontwikkeld en verandert voortdurend. Het onderwerp belastingen is voor veel mensen sowieso al moeilijk te begrijpen en bij te houden. Het vooruitzicht om vanwege een baan over de grens een speciaal geval voor de belastingdienst te worden, kan zeker voorkomen dat mensen grensforens worden.

Als het om belastingen gaat, is in principe het land van activiteit van toepassing. Waar men zijn geld verdient, betaalt men ook belasting. Vanuit staatsperspectief is dat prima, zolang de forensenstromen in beide richtingen in evenwicht zijn. Het wordt moeilijk wanneer de beweging asymmetrisch wordt. Wanneer bijvoorbeeld veel gezinnen een paar straten of dorpen verder over de grens verhuizen omdat bouwgrond daar goedkoper is, heeft het land waar ze wonen meer onkosten, bijv. voor kinderopvang, die niet worden gecompenseerd door belastinginkomsten. Het antwoord hierop zijn bilaterale compensatiebetalingen.

Sinds 1959 bestaat er een dubbelbelastingverdrag tussen Duitsland en Nederland. Dit regelt wanneer en onder welke voorwaarden loon- en inkomstenbelasting aan welk land moet worden betaald. Dit verlicht een groot deel van de problemen. Het lost echter niet alle problemen op waarmee grensforensen worden geconfronteerd: in afzonderlijke gevallen worden er voortdurend mensen ernstig benadeeld. Uiteindelijk ontmoedigen nationale belastingregels EU-burgers om gebruik te maken van het vrije verkeer.

In principe is elke belastingplichtige uniek omdat er zoveel componenten zijn die hun exacte status bepalen: is hij/zij werknemer of zelfstandig ondernemer? Is hij/zij vast tewerkgesteld in het buurland of gewoon gedetacheerd? Heeft de firma een vestiging in het land waar men werkt?... Maar sommige problemen komen bijzonder vaak voor. Zo beschouwt de Duitse belastingwet grensforensen die in het buitenland wonen en daar een bepaald deel van hun inkomen verdienen als niet-ingezetenen belastingplichtigen, "Steuerausländer". Zij zijn slechts beperkt belastingplichtig en daarom uitgesloten van belastingvoordelen zoals het splitsen van inkomsten van echtgenoten.

Wel hebben de Duitse en Nederlandse belastingdienst diverse brochures klaarliggen voor basisvragen.

Juridische struikelblokken - Kloven tussen nationale socialezekerheidsstelsels

Kijkend naar het onderwerp sociale zekerheid, is Europa een ware lappendeken. Net als in het belastingrecht heeft elk land zijn eigen historisch gegroeide systeem. Europa, dat bezig is aan elkaar te groeien, wil daar tot nu toe niet zijn vingers aan branden. Harmonisering is nog niet

gepland. In plaats daarvan is de formule in de EU: coördinatie. Het centrale instrument is Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels. "De regels voor de coördinatie van nationale socialezekerheidsstelsels maken deel uit van het vrije verkeer van personen en moeten bijdragen om de levensstandaard en arbeidsomstandigheden te verbeteren", staat er. De basisregel van de verordening is dat de socialezekerheidswetgeving van het werkland van toepassing is.

De instellingen die zich bezighouden met grensoverschrijdende pendelkwesties, behandelen voortdurend zaken die gebaseerd zijn op een botsing tussen de verschillende socialezekerheidsstelsels. Grensforensen verplaatsen zich op het gebied van conflict tussen Europees en nationaal recht en internationale afspraken. De verschillende voorwaarden voor bepaalde voordelen zijn symptomatisch. Wanneer word ik gezien als arbeidsongeschikt? Hoe berekenen Nederlanders of Duitsers de verzekeringstijdvakken voor het pensioen? Welke verworven rechten kan ik meenemen, "exporteren" naar mijn woonland, als ik geen forens meer ben? In veel gevallen zorgen lacunes in de wet en onduidelijke juridische situaties ervoor dat grensforensen niet de voordelen krijgen die ze probleemloos zouden hebben zonder de status van forens tussen twee staten.